

Vendula Matějková

Nečekaná setkání

TEXT LEA MANDÍKOVÁ (ŽENEVA), FOTO VOJTĚCH VLK

Hudebnímu projektu s názvem **NEČEKANÁ SETKÁNÍ**, které nyní vychází na CD v produkci a distribuci ateliéru Art&Musica v Ženevě, předcházelo několik významných momentů v životě pianistky, violoncellistky a nyní i skladatelky moravského původu Venduly Matějkové (DULLI). Ve spolupráci s violoncellistou italského původu Giacomem Grandim vzniklo deset hudebních zastavení – portrétů, jejichž základem byly životní příběhy.

V místě, jemuž dominuje ženevská katedrála sv. Petra a cesta kolem připomíná dlážděním pražské cesty, se z okna domu, kde bývalo biskupství, line klasická hudba. Krása melodie nutí každého, kdo místem prochází, alespoň na chvíli k zastavení a rozjímání. Pojďme společně s autorkou odkrýt tajemství několika skladeb.

Mezi názvy najdeme tituly jako ZÁZRAČNÝ LÉK SKROMNOSTI SRDCE, PŘEVOZNÍK, AFRICKÉ PÁBENÍ nebo KDYŽ ŽIVOT OTEVŘE SVÁ KŘÍDLA. Který motiv nebo příběh byl prvním impulsem k počátku vašeho nového dobrodružství, tedy komponování?

VENDULA: První melodie mi zazněla v nitru po jednom telefonátu při mém pobytu na malém ostrově v Karibiku. Setkání a postupné poznávání člověka, který mi byl inspirací k napsání první skladby, proběhlo již před

několika lety. Bylo doprovázeno dlouhodobým přátelstvím. S osobou aristokratického původu, vzezřením, vystupováním i chováním podobnou spíš románovým postavám 17. století s obdivem k ruské literatuře. Motív kompozice mi byl jeho životní příběh, který mne hluboce oslovil. I když se zdánlivě nepodobal v ničem mému chápání světa, jistá paralela a symbióza byla přesto znatelná. V tomto příběhu jsou do skladby promítnuty životní zlomy, stesk, vážná nemoc tohoto člověka i jeho láska a úcta k životu.

Ve spolupráci s violoncellistou Giacomem Grandim tvoří skladby prefektní tvar a tonální harmonii. Jak dlouho vaše spolupráce trvá?

Giacomo Grandi patří mezi vzácné umělce obdařené skromností a zároveň nebyvalou energií interpretační i tvůrčí. Měli jsme možnost se poznat v roce 2013 díky spolupráci na koncertu

komorního orchestru Camerata Venia. Giacomo působí jako profesor violoncella ve studiu Kodály, kde jsem před léty pracovala; je sólovým violoncellistou a „koučem“ violoncellistů v Orchestre des collèges v Ženevě. Přizvala jsem ho jako sólistu ke svému recitálu v rámci prezentace mého ateliéru. Jeho vnímání mé hudby a jeho improvizace, která spontánně doprovázela mých prvních pět klavírních skladeb, byly jasným důkazem, že k sobě hudebně patříme. Díky tomu vzniklo i pět skladeb následujících, které už vyšly z potřeby tvořit společně.

Která skladba je pro vás nejdůležitější?

Nelze vybrat jen jednu, musím jmenovat alespoň dvě, protkané láskou a obrovskou vírou v Boží požehnání. O prvním příběhu jsem již hovořila. Na CD jsou uvedeny pod názvy **ZÁZRAČNÝ LÉK SKROMNOSTI SRDCE** a **AFRICKÉ PÁBENÍ**. K těmto skladbám mám nejbliže

a myslím, že mohou být i léčivým nebo meditativním prostředkem pro duši, která se hledá nebo si žádá umocnit svoji vnitřní sílu. Každý potřebujeme někdy souznít se svým nitrem a tyto skladby přímo z mého nitra vytryskly. Proces tvorby přijde nečekaně. Tóny jsou najednou slyšet zcela zřetelně. Jako gejzír hudba přechází v notový záznam. Já jsem byla pouhým prostředníkem zápisu. Bylo v tom něco okouzlivějšího až magického. **AFRICKÉ PÁBENÍ** je odrazem setkání s Gustavem Adamsem, kterého si vybral Nelson Mandela za prostředníka pro spolupráci mezi černými a bílými obyvateli v Jižní Africe. Příběh skromného a pracovitěho chlapce, míšence, jehož houževnatost a víra dostanou životní šanci podílet se po studiích na změnách ve své rodné zemi a vyspět tak v úctyhodného mladého muže s hlubokou vírou a láskou v srdci.

V AFRICKÉM PÁBENÍ je slyšet nekomplikovaná hravost i vtíp, ale zároveň strhující odpích a měkký vyprávěcí tón. Jak dlouho jste pracovala na této hudební myšlence?

Úvodní zvukové efekty vznikly až ve studiu. Nedá se říci, zda šlo o minuty či hodiny. Byl to proces překládání zpěvných melodií z klavírního partu do violoncella a dokomponování druhého hlasu v klavíru v nezávislém souznění obou melodií, který chtěl svůj čas s důrazem na vytríbenou jednotu klavíru i violoncella. Silnou úvodní rytmickou invenci doplnila kultivovanost violoncellisty.

I když žijete v Ženevě, máte moravské kořeny. Ovlivnilo vás více studium na Konzervatoři P. J. Vejvanovského a L. Janáčka nebo je pro vaši tvorbu důležitější účast na mistrovských kursech Raphaela Wallfische, Lazara Bermána a dalších hudebních mistrů v zahraničí?

Moravská hudební škola mne určitě ovlivnila. Mám kvalitní teoretický i interpretační základ ze studia na Moravě. Ale je zcela samozřejmé, že bez účasti na mistrovských kursech a bez dalších uměleckých konzultací by se umělec nijak nerozvíjel. Hudebník musí zrát, čerpat zkušenosti, být veden mistry. Když se tyto dvě věci spojí v jednu, nastává tak mnohdy ideální konstelace pro novou tvorbu a kompozici.

Sama jste také violoncellistka. Co vás přimělo k tomu, že ve vašich skladbách bude hrát prim piano?

Piano je můj první nástroj. Byl vždy mojí součástí. Violoncello se k němu přidalo malinko později. Již v raném dětství jsem si psala malé skladby pro piano. Stejně tak tomu bylo i v případě komponování těchto skladeb. Tyto hudební motivy by ale nebyly kompletní,

■ Vendula Matějková a Giacomo Grandi

pokud by se k nim nepřidal další nástroj. Violoncello bylo jen další logickou volbou. Zná zornuje pro mne zpěv duše a její energii.

Ráda bych se zeptala vás, Giacomo. Jak je možné se hudebně tak mistrně napojit na myšlenkové prožitky jiného umělce? Měl jste možnost být součástí projektu již v době, kdy byla hudba pro piano zpracována na základě osobních prožitků pianistky. Co vás inspiruje?

GIACOMO: Základem je stejný způsob vnímání, citění a žití. Při mém setkání s Vendulou tomu tak je. Díky tomuto spojení lze pak komunikovat velmi bezprostředně, neboť hudba představuje nejpřímější způsob vyjádření toho, co jsme a co cítíme. Nejde tedy ani tolik o „napojení na myšlenky druhého uměl-

ce, ale spíše o to být sladěni na emocionální úrovni. Hovoříme tedy spíše o emocionálním setkávání než o myšlenkovém či duševním. Když jsem poslouchal Venduliny skladby pro sólový klavír, její hudba, která odráží její vnitřní svět, ve mně rezonovala, jako bych já sám v sobě rozpoznával empaticky její prožitky a její pocity. Když jsem se pak chystal s tužkou v ruce psát partituru violoncella na základě Venduliny skladby, uvědomil jsem si, že je nejlepší zaznamenat právě improvizaci z našeho prvního koncertu. V něm byl emoční náboj prvního okamžiku. Improvizace je skvělý nástroj vlastních vnitřních prožitků a hudebního vývoje s ostatními uměleckými partnery.

Ve skladbě SOUFFLES DE RÊVES jako by violoncello vystavělo nad pianem klenutý oblouk. Je možné, že jste do této skladby přidal více svých pocitů z vašich nečekaných setkání?

V této skladbě jsem cítil mnohem víc než v jiných dialog mezi oběma nástroji a jako by nastal dialog mezi dvěma osobami, které prostřednictvím svého dechu sdílejí své sny. Každý naslouchá tomu druhému a dají si prostor k vyjádření všeho, co cítí. Máte pravdu, právě v této skladbě je jistá osobní výpověď. Každá skladba je zároveň příběhem, který ve mně hudebně rezonoval a vibroval. Oba jsme si zachovali svoji identitu a současně otevřenost vůči druhému, přenesenou v hudbu. V *SOUFFLES DE RÊVES* je rovnováha sdílení emocí velmi přítomná.

Vydání CD by mělo být doprovázeno také obrazovou publikací. Mohla byste prozradit trochu více?

VENDULA: Naše skladby žijí nyní svým životem. Zpočátku měla být hudba doprovázena slovem, ale posléze se kreaace přiklonila spíše k umělecké fotografii. Pokud se vše podaří, měl by po CD následovat hudební recitál s projekcí uměleckých fotografií ilustrujících hudbu i její hlavní inspiraci. Oslovili jsme několik zahraničních fotografů a jsem ráda, že účast na tomto projektu přijal i český fotograf Vojtěch Vlček, kterého si velmi vážím.

Vaše CD NEČEKANÁ SETKÁNÍ získají jako vánoční dárek předplatitelé časopisu Xantypa. Chtěla byste čtenářům něco k CD sama popřát?

Upřímnou lásku a srdce plné radosti a pokory při jeho poslechu. Prála bych si, aby moje hudba zůstala požehnáním. Léčí děti po světě v rukou klinického psychologa, lékaře bez hranic, který pomocí ní předává naději obětem násilí, týrání i nesčetného bezpráví, ať už v Peru, Chile, Vietnamu či jinde. Nechť zasévá klid a přináší pohlázení duše i u nás doma, v naší překrásné zemi. ✕